

Un d'aquells homes grans

Els van ensenyar a moltes promocions d'estudiants l'amor al treball seriós fet amb 'patriotisme', l'amor a la veritat conquistada amb esforç, l'amor a la llengua, i també l'amor a la llibertat. Aquestes coses, al País Valencià dels primers anys seixanta, eren prou per promoure una revolució.

Amb la mort de Miquel Tarradell desapareix un altre, entre els pocs que encara ens acompanyaven, d'aquell grapat d'homes grans que van somoure la història intel·lectual i cívica del País Valencià. Uns eren valencians de naixement, com Joan Fuster, Manuel Sanchis Guarner o Vicent A. Estellés, i uns altres, com Joan Reglà, Miquel Dolç, Miquel Tarradell, van ser durant alguns anys de la seua vida valencians de vocació i d'exercici encara que venien de Barcelona o de Mallorca. La Universitat de València —encara que alguns, com Fuster o Estellés, no en foren membres actius— va ser el seu lloc de referència, el centre d'irradiació del seu treball i de la seua presència. Aquella Universitat, que Tarradell, Dolç, Sanchis Guarner i Reglà van trobar intel·lectualment trista, moralment apagada i nacionalment ocupada per l'espanyolisme franquista més estricta, en pocs anys va canviar el curs de la pròpia història, i amb ella la de tot un sector de la societat valenciana.

No seria just afirmar que tres o quatre professors, en companyia d'uns pocs escriptors, van transformar un país sencer. Sí que és cert, tanmateix, que tot el nou moviment intel·lectual, cívic i polític, nacional i democràtic, que va sorgir al voltant de les noves generacions —universitàries o no— dels anys seixanta, tenia en aquell grup d'homes excepcionals el seu centre, el seu estímul permanent, el suport i una font inesgotable d'idees. Sobretot, hi tenia l'exemple de l'honestat intel·lectual, de la racionalitat, de voler entendre el passat i el present del propi país amb rigor i sense engegament. Ells van ensenyar a moltes promocions d'estudiants l'amor al treball seriós fet amb *patriotisme*, l'amor a la veritat conquistada amb esforç, l'amor a la llengua, i també l'amor a la llibertat. Aquestes coses, al País Valencià dels primers anys seixanta, eren prou per promoure una revolució.

Ara Sanchis Guarner, Estellés i Fuster han desaparegut, com va desaparèixer abans Joan Reglà, i com ens acaben de deixar Miquel Dolç i Miquel Tarradell. La mort s'ha afanyat massa a aprivar-nos d'un grapat d'homes que, tots plegats i cada un d'una manera, van ser decisius per a la història cultural i nacional valenciana de la segona meitat d'aquest segle. Miquel Tarradell arribà a València com a catedràtic jove i ja ple de prestigi, va renovar l'arqueologia acadèmica, inicià nous camps d'investigació i va fer deixebles eminents. Però sobretot va donar l'exemple d'home in-

tegrat a la terra d'adopció, de rigor intel·lectual i alhora de cordialitat permanent, d'home que estava sempre disposat a donar suport a les iniciatives —sovint fora de la legalitat— que pogueren fer avançar un projecte de país i de llibertat. Miquel Tarradell forma part dels inicis d'aquell projecte, dels qui ens ajudaren a construir la imatge d'una societat més culta i més lliure, reconciliada amb ella mateixa, i amant de la veritat i de la justícia.

Ara que aquesta imatge de dignitat civil i nacional pateix tants atacs —els mateixos atacs que ja vam conèixer fa més de trenta anys—, que el seu nom i el d'aquells altres homes grans ens ajude a matenir-la present i viva.

Exemple contra la droga

Aquesta setmana EL TEMPS informa sobre la "Taula d'acords per a una política consensuada en drogodependències", signada pels cinc partits polítics amb representació al Parlament de Catalunya. Moltes de les propostes que s'hi consideren són velles reivindicacions dels professionals que treballen dia a dia, al carrer, en la lluita contra la droga. És molt positiu que per fi els polítics hagen escoltat la veu dels qui coneixen més de prop l'extraordinària complexitat del problema, i només aquest fet ja representa un avanç importantíssim. El document és raonat i en certs punts fins i tot agosarat, tot i que qüestions com la legalització de determinat tipus de drogues com el haixix finalment no s'han abordat perquè era impossible el consens entre tots els partits. Certament cal anar més enllà per acabar d'afrontar amb realisme i efectivitat el combat contra la droga, però aquest document posa a un nivell força alt el mínim comú denominador entre les forces polítiques. És una bona base per començar a treballar. I és especialment d'agrair que els partits polítics hagen prioritzat en aquest cas, per fi, l'interès de la comunitat per damunt dels seus interessos electorals. Caldria que aquest exemple que han donat els partits del Principat fóra imitat al País Valencià i les illes, i a la resta de l'estat. Tots ho agraïrem.